

FESTIVAL DALMATINSKIH KLAPA OMIŠ

Ivana Katušića 5 | 21310 OMIŠ • Tel. (021) 861 015 | Fax: (021) 757 144
E-mail: festival-dalmatinskih-klapa-omis@st.t-com.hr | www.fdk.hr

NATJECANJE MJEŠOVITIH KLAPA

Mješovite klape baštine bogatu prošlost na Omiškom festivalu. Relativno su brzo izborile mjesto u natjecateljskim programima, ali time nisu stekle pravnu osobnost. Za razliku od ženskih klapa prema kojima su pojedinci (u stručnim krugovima) pokazivali nesklonost, pa su čak tražili da ih se izostavi iz festivalskih natjecanja, mješovite klape su imale drugačiju sudbinu. Njih se nitko nije odricao, a izravno ih je malo tko spominjao. Čini se kao da ih se namjerno ignoriralo, jer su za mnoge predstavljale samo surogat muških klapa. Jamačno se takvo raspoloženje, od najranijih vremena, prenosilo i na prve glazbene izvjestitelje, koji nigdje ne spominju mješovite klape. Radije se priklanjaju opisu sastava, uz obvezno isticanje njegova imena i stalnoga prebivališta. Takvo nešto se dade zamijetiti u članku Frane Jelinića u kojem najavljuje nastup: "Tramuntane iz Biograda na moru, u čijem se sastavu ove godine, na iznenađenje svih prisutnih, pojavio i jedan ženski član." Međutim, okolnosti se nisu bitno promijenile ni petnaestak dana poslije, nakon što je spomenuta klapa trijumfirala na Festivalu (1971). Od tada su novinski izvjestitelji radije pisali o netipičnom sastavu u kojem dionicu tenora zamjenjuje sopran, nego o mješovitoj klapi. Uspjeh „Tramontane“ dao je povoda da se iste godine na savjetovanju u Ruskamenu raspravljalo o mješovitim klapama. O tome svjedoči sažeto izvješće novinara Ranka Vilića: "Potaknuta je i mogućnost uvođenja i ženskih glasova u klapsko pjevanje, jer je, kako je rečeno, iz dokumenata starih zapisivača poznato da su i žene pjevale...". Stvarni razlog zbog kojega se dugo izbjegavao termin mješovita klapa, krije se u definiciji koja je tada objavljena: "Ako u klapi sudjeluje samo jedan ženski glas, - takva se klapa ubraja u grupu muških klapa." Spomenuta definicija ubrzo je dignuta na razinu pravila, na koje su se čelnici Festivala rado pozivali uvijek kada bi upali u poteškoće. Zbog toga se spomenuti paragraf, u neizmijenjenom obliku, više puta citirao na stranicama festivalskog Biltena. Problem se time nije dao otkloniti, jer je nakon samo četiri godine uslijedila navala stvarnih mješovitih klapa. Tako su od 1975. do 1978. godine, nakon uspješno položenih audicija, pravo nastupa na Festivalu stekle prilično izbalansirane klape, u pogledu na zastupljenost ženskih i muških pjevača u njima. Bile su to klape: *Ervin Klarić i Škver* (Split), *Vodice* (Vodice), *Umag* (Umag), *Podravec* (Zagreb). S njihovim nastupom verificiran je naziv mješovita klapa u službenim festivalskim glasilima katalogima.

Godine 1987., kada mješovite klape više ne sudjeluju na Festivalu, javljali su se sastavi za koje se tvrdilo da ih treba iskjučiti „jer posjeduju osobine mješovitog zbora.“ Okolnosti su se s vremenom ipak mijenjale, a pristaše mješovitih klapa stjecale su sve veća prava. Uostalom, mnogi su, izvan službenih krugova, rado tako nazivali dubrovački Lindo i omiške Puntare u vremenu njihovih najsajnijih uspjeha. Čak se povremeno u tiskovinama moglo pročitati da iza njihova imena stoji skraćena mix, kao zamjena za stvarni naziv mješovita klapa.

Pritajena težnja za punim priznanjem i afirmacijom mješovitih klapa ostvarena je tek 2004. godine. To se dogodilo u okviru mjera oko premještanja dijela festivalskih programa izvan Omiša. Prema prvobitnoj zamisli Večer mješovitih klapa, trebala se realizirati u Cavtatu ili u Dubrovniku. Zbog dugotrajnog otezanja s odgovorom, na kraju je organizacija povjerena Opuzenu, čiji su žitelji ionako baštinili bogatu tradiciju i ugled u klapskom pjevanju. Uz to imali su nadarenu klapu, koja je bila sposobna poduprijeti nastanak i izrastanje novog glazbenog projekta. Večer mješovitih klapa sretno

FESTIVAL DALMATINSKIH KLAPA OMIŠ

Ivana Katušića 5 | 21310 OMIŠ • Tel. (021) 861 015 | Fax: (021) 757 144
E-mail: festival-dalmatinskih-klapa-omis@st.t-com.hr | www.fdk.hr

se uklopila na početak tradicionalne kulturne manifestacije *Opuzensko ljeto*, koja je do tada služila kao sredstvo kulturno-turističke promidžbe toga kraja. Tako se, dakle, 33 godine od prve pojave mješovite klape na Omiškom festivalu, krenulo u osnivanje istoimenog natjecateljskog programa u Opuzenu.

Prilikom postavljanja novoga projekta uvedena su pravila koja su od početka bila liberalnija u odnosu na ona koja su postojala 1971. godine. Prema novome konceptu, odlučeno je da se mješovitom klapom nazove svaki sastav koji u sebi sadrži najmanje jedan glas koji se spolom, a time i glasovnim timbrom razlikuje od ostatka vokalnog korpusa. Broj pjevača nije se ograničavao na osam ili devet pjevača, kako su to nalagala vrijedeća pravila Festivala. Mješovitim se klapama dopuštalo da nastupe u sastavu koji u stvarnosti postoji, a to je značilo najviše do 11 pjevača. Program natjecanja temeljio se na izvornim napjevima. Tri godine nakon utemeljenja toga projekta javila se težnja za stvaranjem novih okvira koji bi trebali poslužiti u standardiziranju mješovitih klapa od svega sedam pjevača. Posebno je dr. Miljenko Grgić radio sam na tome da se unutar svake klape najmanje dva ženska glasa izdvoje iz ostatka korpusa, koji su obično činili muški pjevači. Nažalost, to pravilo nije oživotvoreno, dijelom i zbog toga što je došlo do osobnih promjena na mjestu umjetničkoga ravnatelja.

Od vremena utemeljenja do danas Večer mješovitih klapa u Opuzenu priređuje se na Trgu kralja Tomislava, redovito krajem četvrtog tjedna u mjesecu lipnju. U natjecanju sudjeluje od 10 do 14 klapa, što ponajviše ovisi od broja prijavljenih, odnosno odabranih klapa u vrijeme audicija. Program natjecanja temelji se na izvornim napjevima, koje klape rijetko izvode spontanijem pjevanjem, a redovito u jednostavnim ili složenijim obradama. Raspored izvođenja klapa utvrđuje umjetnički ravnatelj prema vlastitom nahođenju, s tim da uvažava rezultate što su ih klape polučile u vrijeme audicija. U prvim godinama od osnutka pravo nastupa na natjecanju stjecale su isključivo domaće klape, a onda je dopušteno da im se priključe klape gosti iz inozemstva. Godine 2006. pravo sudjelovanja stekle su Astoria (New York) i Bokelji (Herceg Novi). Od domaćih klapa, prvenstvo u broju nastupa imaju mješovite klape: Mareta (Dubrovnik), Volat (Pučišća), te Falkusa, u čijem sastavu djeluju studenti Agronomskog fakulteta u Zegrebu.

Vrijednost spomenutog projekta je višeznačna. S jedne strane omogućio je okupljanje istorodnih klapa oko istovrsnog programa, a s druge strane daje pobude za nastanak novih mješovitih klapa, čime se osigurava njihov dugotrajan život i razvitak. Konačno, Večer mješovitih klapa vrši i važnu kulturološku misiju jer odgojno djeluje na glazbenu izobrazbu i formiranje glazbenih ukusa mnoštva posjetitelja. Još značajniju ulogu ima na mladež, jer uz druženje i njegovanje klapske pjesme širi njihove duhovne horizonte. Mješovite su klape, dakle, oplodile Omiški festival, učinile su ga raznovrsnijim, postaju atraktivniji i maštovitiji, dakako, obavijeni svježinom i šarmom kakva je tipična za mladež koja u tome programu rado sudjeluje.

Iz Monografije 40 godina omiškog festivala. Autor dr. Miljenko Grgić